

Miksi kalastuslupia ei makseta?

Eila Seppänen, RKTL

Kalastusaluepäivät 11.-13.2.2013

Sisältö

- Johdanto
- Kalastusmaksujen maksamisen esteitä
- Tulosten tarkastelu
- Johtopäätökset

Johdanto

- Kalastuslainsäädännön uudistus meneillään
 - Tavoitteena laki, joka vastaa nykypäivän vaatimuksia ja selkeyttää kalastuslupajärjestelmää
- Kaikki 18–64-vuotiaat muuta kalastusta kuin ongintaa ja pilkintää harrastavat velvoitettuja maksamaan kalastuksenhoitomaksun
- Muu kalastus kuin onginta ja pilkintä
 - läänikohtainen viehelupa tai kalaveden omistajan lupa
- Kalastuksenhoitomaksuilla kerätyt varat
 - suurin osa palautetaan kalatalouden käyttöön
- Läänikohtaisten viehekalastuslupien maksukertymä
 - palautetaan vedenomistajille kokonaisuudessaan

Johdanto

- Vapaa-ajankalastuksesta tehtyt kyselytutkimukset
 - **kalastusmaksujen yleinen laiminlyönti**
 - Kalastuksenhoitomaksun maksaa alle puolet, 43 %, maksuvelvoitteisista
 - Läänikohtainen viehekalastusmaksu → tilanne samanlainen
- Kalastuksenhoitomaksutulot noin **5,5 milj. €/ vuosi**
 - **7–12 milj. €/ vuosi**

Johdanto

- Kalastusmaksutulojen jakaminen ja palauttaminen kalaveden omistajille
 - Suomi kalastaa –kyselytutkimukset 1997, 2001, 2005, 2009
- Suomi kalastaa 2009 -kysely:
”Mitkä ovat omalta ja kotitaloutenne kannalta olleet **pahimmat esteet** kalastuksenhoitomaksun ja muiden **kalastusmaksujen maksamiselle**? Mikä vähentää maksuhalukkuuttanne?”

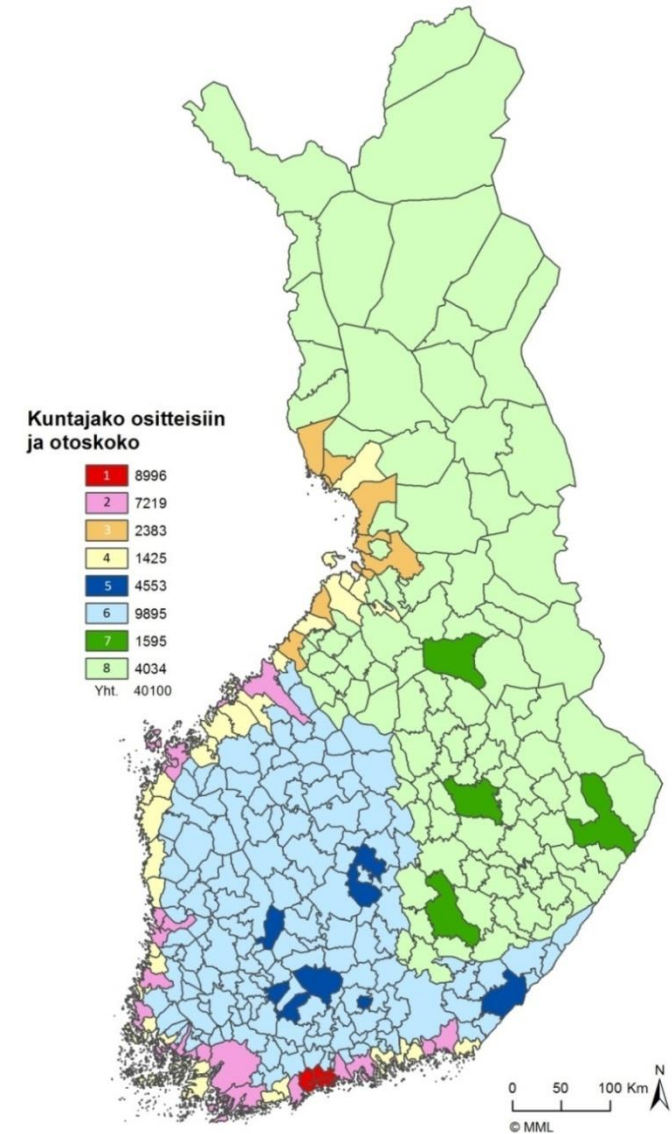
Seitsemän estevaihtoehtoa (kyllä/ei):

- 1) Tiedonpuute kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista
 - 2) Tiedonpuute kalaveden omistajan (esimerkiksi verkkolupien) lupamyntipaikoista
 - 3) Tiedonpuute erikoiskohteiden (esimerkiksi koskikalastuskohteiden) lupamyntipaikoista ja myyntiajoista
 - 4) Tiedonpuute kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä
 - 5) Lupamynti ja tiedottaminen painottuvat Internetiin, eikä minulla ole Internet-yhteyksiä
 - 6) Luvan ostaminen yksinkertaisesti unohtuu
 - 7) Kalavedet ovat kaukana tai kalavesien tila on huono
- + oma kahdeksas vaihtoehto**

Aineiston luokittelu

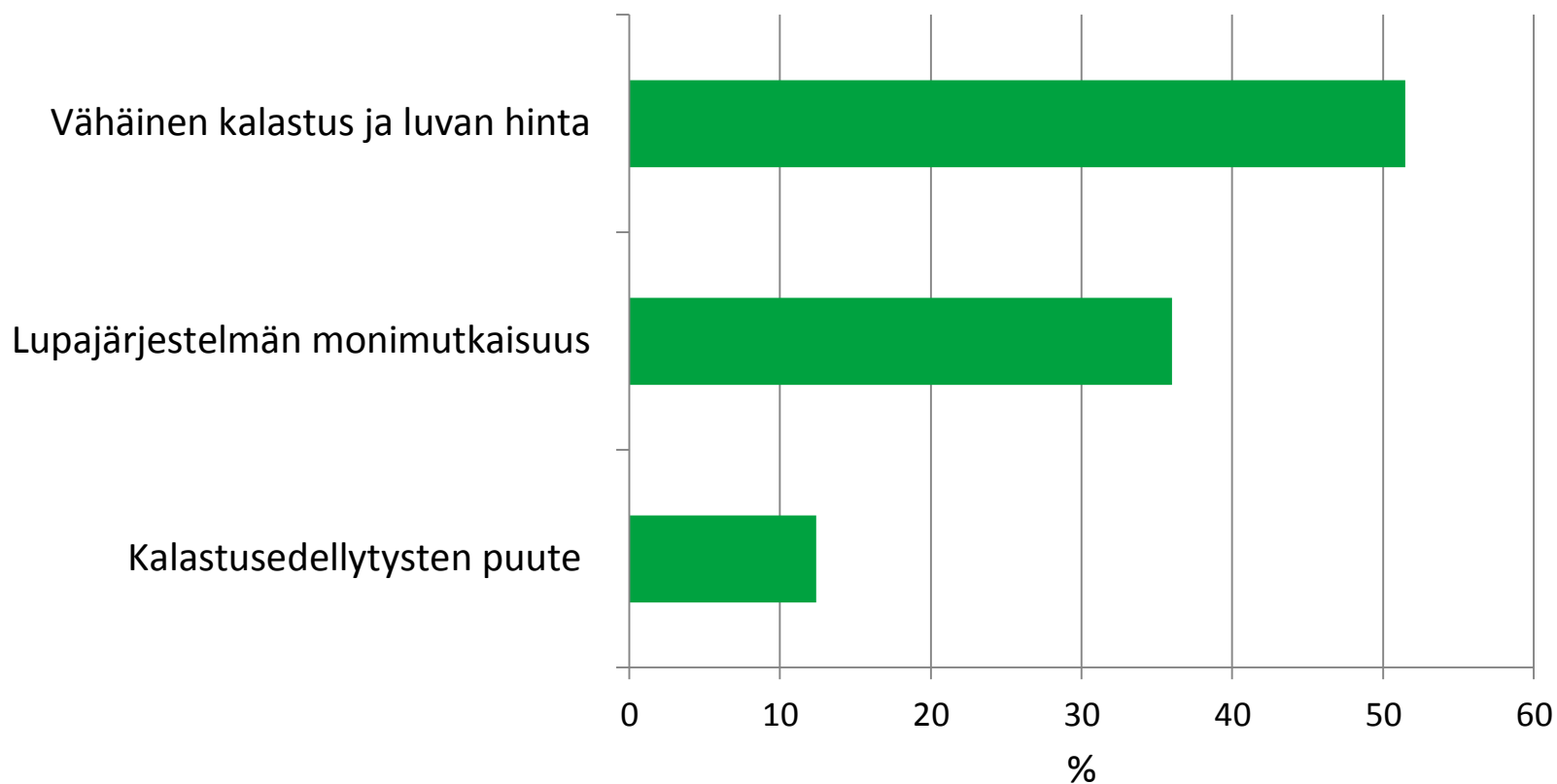
- Kalastusaktiivisuuden ja kalastusalueiden määrän mukaiset alaryhmät
- Kotitaloudet kotitalousryhmiin
- Kuntatyyppin ja maantieteellisen sijainnin mukainen luokittelu

Kalastusmaksujen maksamisen esteitä

Muita kalastusmaksujen maksamattomuuden syitä

Muita kalastusmaksujen maksamattomuuden syitä

- **Vähäinen kalastus ja luvan hinta**
- **Lupajärjestelmän monimutkaisuus**
 - Lupajärjestelmän sekavuus, hankalat lupa-alueet ja lupa-alueiden rajojen epäselvyys
 - Erilaisten kalastuslupien suuri määrä
 - Valvonnan vähäisyys
- **Kalastusedellytysten puute**
 - Huonot saaliit sekä hylkeiden ja merimetsojen aiheuttamat haitat
 - Kalastusrajoitusten tai muiden kalastajien harjoittaman kalastuksen aiheuttamat kalastusesteet
 - Veneen, kalastusvälineiden, kalastustaidon tai kalakaverin puute
 - Elämäntilanteen kalastuksen harrastamiselle tuomat esteet

Tulosten tarkastelu

Koetut esteet kalastajaryhmittäin

- **Harvoin vesialueen omistajan viehe- tai verkkokalastusluvalla kalastavat (pääasiassa onkijat ja pilkkijät)**
 - Tiedonpuute eri kalastuslupien myyntipaikoista ja -tavoista sekä kerättyjen varojen käytöstä
- **Verkko- ja katiskakalastajat**
 - Lupamyynnin ja tiedottamisen painottuminen Internetiin ja omien Internet-yhteyksien puuttuminen

Koetut esteet kalastajaryhmittäin

- **Mitä enemmän pyyntipäiviä/vuosi, sitä harvemmin esteenä**
 - Luvan hankkimisen unohtuminen, kalavesien kaukainen sijainti tai veden huono tila
- **Usealla kalastusalueella kalastavat**
 - Paremmin tietoisia kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista
 - Usein esteenä: Tiedonpuute kalaveden omistajan ja erikoiskohteiden lupamyntipaikoista ja myyntiajoista sekä kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä

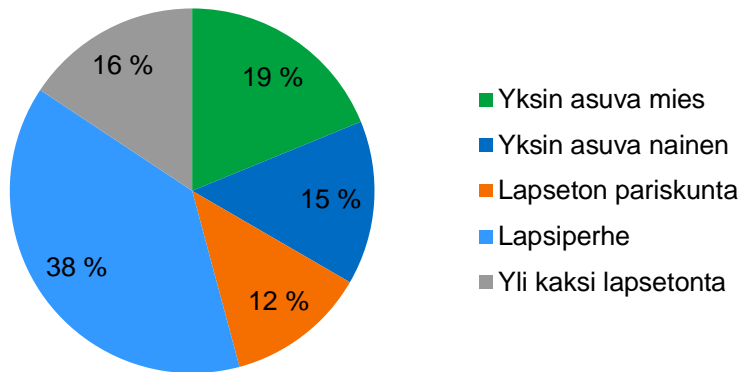
Painotuseroja suhtautumisessa lupamaksujen maksamisen esteisiin

- Missä vastaaja asui?
- Millaista kotitaloutta hän edusti?
- Mitä pyyntimuotoa hän pääasiassa käytti?

Asuinpaikka – kotitalousryhmä – pyyntimuoto

- **Länsi-Suomen rannikko – lapsiperhe – onginta ja pilkintä**
 - Tiedonpuute kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista

- **Etelä- ja Länsi-Suomen sisämaa – lapsiperhe – onginta ja pilkintä**
 - Tiedonpuute kalaveden omistajan lupamyntipaikoista

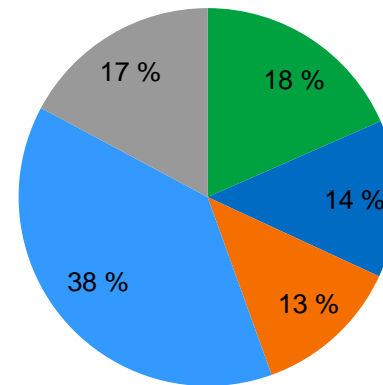
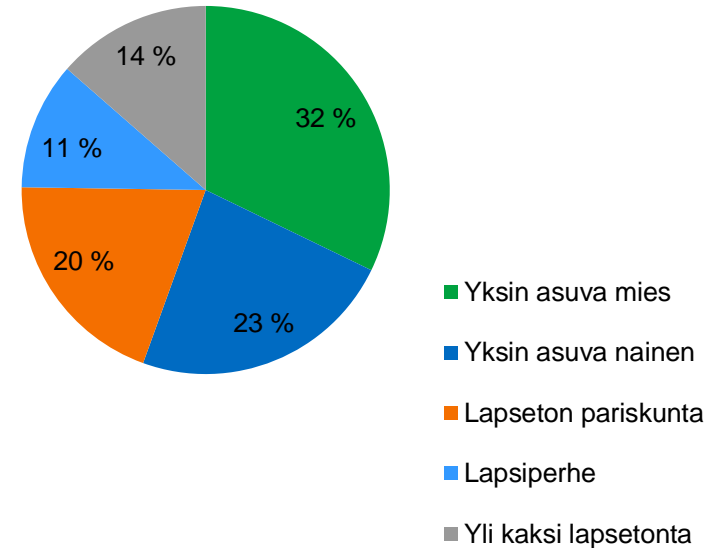
Asuinpaikka – kotitalousryhmä – pyyntimuoto

- **Länsirannikko – yksin asuva mies/lapsiperhe – viehekalastus**
 - Tiedonpuute erikoiskohteiden lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista
- **Itä-Suomi – yksin asuva mies – viehekalastus**
 - Tiedonpuute kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä

Asuinpaikka – kotitalousryhmä – pyyntimuoto

- **Itä- ja Pohjois-Suomi – yksin asuva mies – verkko- ja katiskakalastus**
 - Lupamyynnin ja tiedottamisen painottuminen Internetiin ja omien Internet-yhteyksien puuttuminen
- **Itä-Suomi – lapsiperhe – onginta ja pilkintä**
 - Kalavesien kaukainen sijainti tai huono tila
- **Etelä-Suomi – lapsiperhe – onginta ja pilkintä**
 - Luvan ostamisen unohtuminen

Kalastusharrastukseen osallistuminen

Eroja kalastamisessa sukupuolten ja kotitalousryhmien välillä

- Kalastaneiden osuus väestöstä 37 %
- Miehistä kalastaneita 42 %: heittovapakalastus, onginta ja verkkokalastus
- Naisista kalastaneita 21 % : onginta, verkkokalastus ja heittovapakalastus
- Kalastusta harrastaneista 43 % lapsiperheitä, 21 % lapsettomia pariskuntia ja 35 % muita aikuistalouksia

Erikoiskohteita epätasaisesti Suomen alueella

- Etelä- ja Länsi-Suomessa harvassa, Kainuun korkeuksilta alkaen Pohjois-Suomessa hyvinkin tiheässä
- Arvokkaita lohikalakantoja
- Omistus, hallinta, hoito, laatu ja kalastussäännöt vaihtelevat kohteittain
- Tieto kalastuskohteiden lupien myyntipaikoista hajallaan
- Valvonta kaikkein helpointa, luvatta kalastaminen vaikeinta
- Tiedonpuute kohteiden lupamyynnistä
 - saattaa vähentää niillä käyntiä enemmän kuin olla syy kalastaa luvatta

Johtopäätökset

- *Kalastuksenhoitomaksuvelvollisia lähes 700 000 – maksun suorittaneita noin 300 000 vuodessa →*
- Lupamaksunsa maksaneet aktiivisesti kalastavia
- Pääosa maksamattomien joukosta **vähän ja satunnaisesti kalastavia**
- Kalastusmaksujen laiminlyönti liittyy kokemukseen **järjestelmän mielekkyydestä ja oikeudenmukaisuudesta**
- **Tiedotus** lupajärjestelmästä kohdistettava **vähemmän kalastaviin ryhmiin**, jos ajatellaan, että tiedon lisääminen edistää kalastuslupien maksamista
- **Tiedon jakaminen netin kautta**

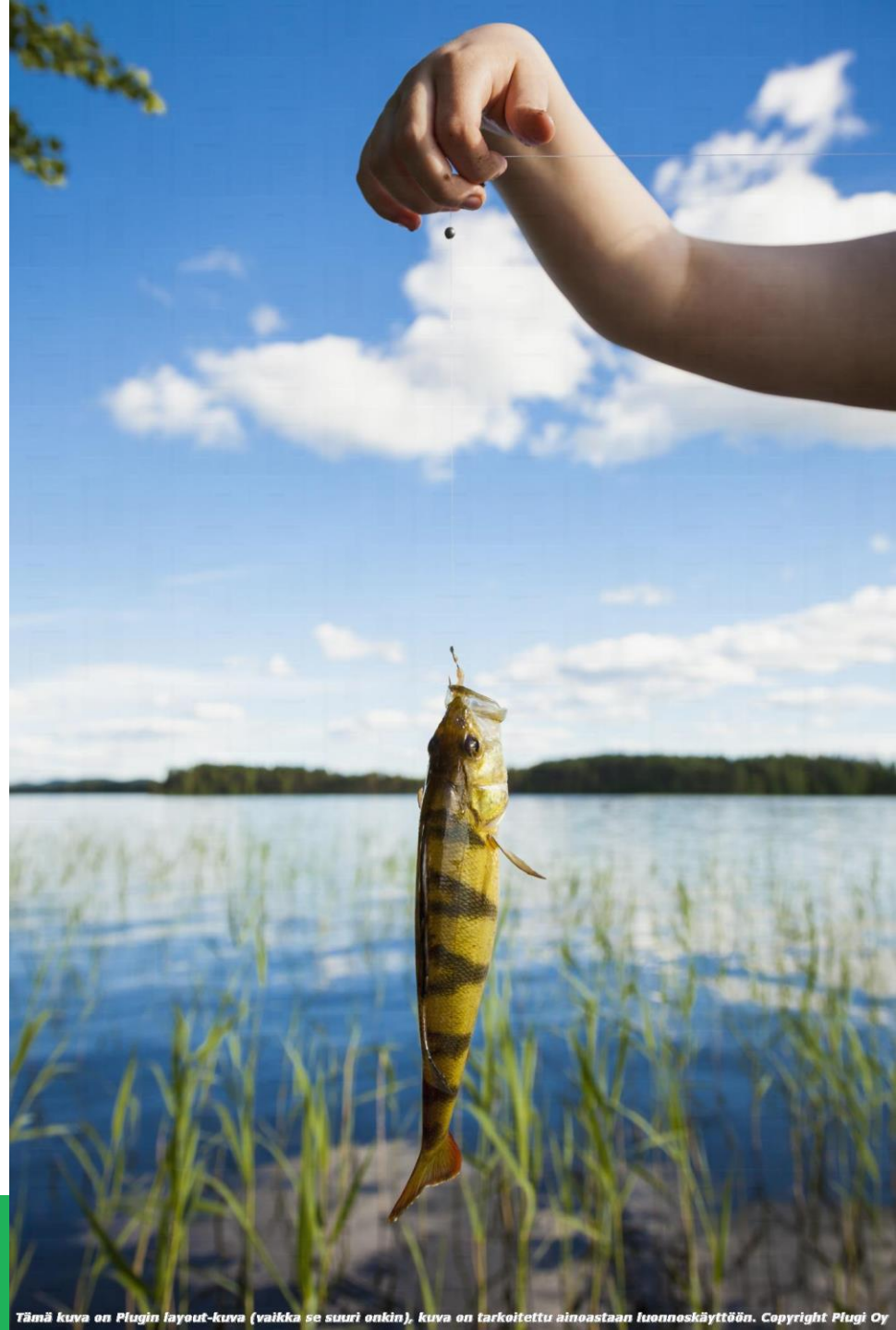

Johtopäätökset

- **Tiedonpuute eri konteksteissaan on ollut keskiössä**
 - Tiedonpuutetta korostaneet vaihtoehdot vaikuttavat painotuksiin
- Usein lupamaksujen maksamattomuuden syynä: lupajärjestelmän sekavuus, hankalat lupa-alueet sekä lupien liian suuri määrä
 - Viestii **tarpeesta kehittää itse järjestelmää**, ei pelkästään tiedonpuutteesta
- Lainsäädännön kehittämishankkeet ja tutkimukset
 - **Tarvitaan yksinkertaisempi ja selkeämpi rahoitus- ja lupajärjestelmä**
 - Kalastajalle paremmat mahdollisuudet hahmottaa luvan maksamisesta koituvia hyötyjä
 - Tiedonkulkua kalavedenomistajien ja kalastajien välillä syytä kehittää

Kiitos!

Tiedosta ratkaisuja kestäviin valintoihin